



**ULUSLARARASI  
AFRİKA'DA TÜRKLER SEMPOZYUMU  
BİLDİRİLER**



ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU  
TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARI  
VIII. Dizi - Sayı: 30

ULUSLARARASI  
AFRİKA'DA TÜRKLER SEMPOZYUMU  
BİLDİRİLER

Hazırlayanlar  
Ayşenur ŞENEL – Şükrü ÇAVUŞ



ANKARA, 2020

Uluslararası Afrika'da Türkler Sempozyumu (2014 : Cibuti, Afrika)

Uluslararası Afrika'da Türkler Sempozyumu, 15-16 Kasım 2014, Cibuti, bildiriler / hazırlayanlar Ayşenur Şenel, Şükrü Çavuş. — Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2020.

viii, 396 s. : tablo; 22 cm. — (AKDTY Türk Tarih Kurumu yayınları; VIII. Dizi-Sayı: 30)

ISBN 978 - 975 - 17 - 4509 - 5

1. Türkler \_ Afrika \_ Kongreler. I. E.a. II. Şenel, Ayşenur, hazırlayan. III. Çavuş, Şükrü, hazırlayan. IV. Dizi.

305.8943506

960.3

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulunun 24/05/2019 tarihli ve 777/5 sayılı kararı gereği 1000 adet basılmıştır.

**ISBN:** 978-975-17-4509-5

**İnceleyiciler:** Prof. Dr. Özen TOK  
Prof. Dr. Veysel AYHAN  
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TANDOĞAN

**Kapak Tasarım:** Emine ÇAKIR

### **Baskı**

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

İvedik Organize San. Matbaacılar Sitesi

1514. Cadde No: 20 06190 İVOGSAN - ANKARA

Tel: 0 312 395 20 70 Faks: 0312 395 37 23

Sertifika No: 13403

## İÇİNDEKİLER

SUNUŞ .....	VII
Mısır'da Gayrimüslim Toplular: Tolunoğulları ve Hıristiyan Kıptiler .....	1
<b>Ahmet Sağlam</b>	
XI. Asırda Büyük Sahrâ'nın Batısından Mağrib'e İslamî Islahat Hareketi (Abdullah B. Yasin ve Murabıtlar) .....	39
<b>Adnan Adıgüzel</b>	
Selçuklular Döneminde Doğu Afrika ve Zengibar .....	75
<b>İlhan Erdem</b>	
Eyyübiler Devrinde Nûbe .....	91
<b>Mustafa Kılıç</b>	
Kölelikten Şeyhliğe: Şâzeliyye Tarikatının Kurucu İsimlerinden Habeşistanlı Yâkût El-Arşî .....	109
<b>Ahmet Murat Özel</b>	
Sultan Kalavun ve Hanedanı Dönemi Memlûk Devleti'nin Dış Politikası ve Afrika'da Memlûkler .....	135
<b>Selim Hilmi Özkan</b>	
Osmanlı'nın Mekke Deniz Kapısı Bab'ül Mendeb .....	159
<b>Esra Doğan</b>	

Modern Sudan'ın Şekillenmesinde Mısır Hidivliği'nin Katkıları .....	191
<b>İlhan Zengin</b>	
The Establishment of Anglo-Egyptian Rule in Sudan and the British Policies (1897-1914).....	211
<b>İsmail Hakkı Göksoy</b>	
Some Italian Reports on the Red Sea and Its Rivalry with the Ottomans (1899-1902) .....	243
<b>Nicola Melis</b>	
Kıtada İstikrar Hedefi ve Pan-Afrikan Örgütler: Afrika Birliği Teşkilatı ve Afrika Birliği.....	265
<b>Ceren Gürseler</b>	
Afrika'nın Kıtasal Güvenlik Yapılanmasında Bölgesel Örgütlenmeler .....	303
<b>Soner Karagül - İbrahim Arslan</b>	
Arşiv Belgeleri Işığında Türkiye Cumhuriyeti - Kuzey Afrika (Cezayir, Fas, Tunus) İlişkileri .....	333
<b>Yüksel Kaştan</b>	
Tarihsel Gelişim Işığında Türk Dış Politikası ve Afrika: Afrika'nın Türk Diplomasisinin Etkinlik Alanı Hâline Gelmesi .	373
<b>Ali Engin Oba</b>	

## SUNUŞ

“Afrika’da Türkler Sempozyumu” Türkiye’nin Afrika ile siyasi, ekonomik, kültürel ve tarihi bağlarını ortaya koymak ve Türkiye Cumhuriyeti ile Afrika ülkeleri arasındaki ilişkilerin bugünkü durumunu ele almak üzere 15-16 Kasım 2014 tarihinde Cibuti’de düzenlenmişti. Tarih, iktisat, coğrafya, ilahiyat, sosyoloji, uluslararası ilişkiler gibi farklı disiplinlerden katılımcıların yer aldığı sempozyum, Türkiye-Afrika ilişkilerini kapsamlı olarak ele alması bakımından bir ilkti. Türklerin Afrika kıtasındaki izlerini süren bildirilerin sunulduğu sempozyum oldukça verimli geçti. Türkiye ve Afrika’nın ortak tarihinde özel bir yere sahip olan şahsiyetlerin, tarihî Afrika kentlerinin ve kıtadaki Osmanlı idaresinin konuşulduğu sempozyumda, Türkiye- Afrika ilişkilerinin tarihsel bir zemin üzerinde geliştirilmesini sağlayacak veriler ortaya koyuldu.

Elinizdeki bildiri kitabı bu sempozyumda sunulan bildirilerin Türk tarihinin bu çok araştırılmamış alanına katkısını kalıcı hale getirmek amacıyla basıldı. Uzun ve titiz bir inceleme sürecinin ardından oluşturulan kitapta yer alan bildirilerin hem alana hem de Türkiye-Afrika ilişkilerine katkı sağlamasını dileriz.

**Türk Tarih Kurumu**





## SEMPOZYUM KURULLARI

### ONUR KURULU

Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN	Türk Tarih Kurumu Başkan V.
İsmail TANİ	Cibuti Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri
Dr. Nabıl Mohamed AHMED	Cibuti Cumhuriyeti Yüksek Öğrenim ve Araştırma Bakanı
M. Aden Hassan ADEN	Cibuti Cumhuriyeti Diyanet, Kültür ve Vakıflar Bakanı
Dr. Hasan YAVUZ	Türkiye Cumhuriyeti Cibuti Büyükelçisi
Aden Hussein ABDİLLAHİ	Cibuti Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçisi
Dr. Djama Mohamed HASSAN	Cibuti Üniversitesi Rektörü

### YÜRÜTME KURULU

Prof. Dr. Mehmet Ali BEYHAN
Ahmet BELADA
Prof. Dr. İlhan ERDEM
Prof. Dr. Hale ŞIVGIN
Uzm. Ümit BEDEL
Uzm. Ayşenur ŞENEL
Uzm. Abdullah KAYMAK
Uzm. Kenan ÇELİK